

AJÁNLÁS ISKOLAŐRÖKNEK INTÉZMÉNYVEZETŐKNEK

HINTALOVON

Gyermekjogi Alapítvány

Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány

2020. szeptember

BEVEZETÉS

Az Országgyűlés július 3-án fogadta el az iskolaórség bevezetésére vonatkozó törvényjavaslatot, így 2020 szeptemberétől 478 erre kijelölt köznevelési és szakképzési intézményben kezdte el működését az iskolaóri hálózat. 55 intézményben még nem töltötték be a pozíciót. Az iskolaór kényszerítő eszközzel rendelkező, sajátos jogokkal felruházott, közfeladatot ellátó személy, aki a rendőrség területi szervével áll munkaviszonyban.

AZ AJÁNLÁS CÉLJA

Ugyan az iskolaór a rendőrséggel áll majd munkaviszonyban, és beszámolási kötelezettsége is csak a szolgálati előljárója felé van, a hatékonyabb, eredményesebb és emberibb munkavégzés érdekében mégis ajánlatos az iskola vezetésével partneri viszonyt kialakítania. Az iskolaórnek, az iskola vezetésének, a tanároknak, a gyerekeknek és a szüleiknek is megnyugtatóbb, ha a tanév elején egyértelmű és világos, hogy az iskolának milyen elvárásai vannak az iskolaór felé, illetve az iskolaór milyen megbízással, felelősséggel és hozzáállással kívánja teljesíteni a feladatát.

Az iskola nem csak egy épület, ahová a diákok tanulni, a tanárok pedig tanítani járnak nap mint nap. Sokkal több ennél: az egymáshoz viszonyulás színtere. Olyan ökoszisztéma, ahol mindennek és mindenkinek megvan a maga helye, szerepe és felelőssége. Ebben a rendszerben kell megtalálni az iskolaór szerepét is.

KIRE VONATKOZIK AZ AJÁNLÁS?

Az ajánlás azoknak az iskoláknak szól, amelyekben 2020. szeptember 1-től iskolaór kezdi meg a munkáját, közvetlenül pedig

- az iskola vezetőségének, hogy hogyan érdemes az iskolaórral együttműködni, valamint
- az iskolaórnek, hogy milyen szerepe és feladatköre legyen annak érdekében, hogy az iskolában mindenki biztonságban érezze magát.

1. LEGYEN MINDENKI BIZTONSÁGBAN

Az iskolaőr feladata annak biztosítása, hogy a pedagógus nyugodtan, emberi méltóságát és a személyhez fűződő jogait tiszteletben tartva végezhesse. Az iskolában azonban dolgoznak még más nélkülözhetetlen munkatársak (pl. menzások, takarítók, portások), akik nem közfeladatot látnak el, így az iskolaőröknek nem feladata az ő biztonságuk felügyelete és megőrzése. A biztonság azonban az iskola minden polgárát megilleti: felnőttet, gyereket egyaránt.

Az iskolaőr feladata ajánlásunk szerint tehát annak biztosítása, hogy az iskola minden polgára nyugodtan, biztonságban tudja végezni feladatát. Az iskolának rögzítenie kell, hogy az iskolaőr a biztonságot hol, mikor és milyen keretek között garantálja. Az iskolaőr intézkedési joga csak az iskola területére terjed ki, és csak tanítási időben. A biztonságot tehát az iskola falain belül biztosítja, tevékenysége nem terjed ki a külső helyszíneken lebonyolított programokra (uszoda, táboroztatás stb.), illetve az online térre sem. Ezért nagyon fontos, hogy az iskolaőr mellett legyenek olyan felnőttek az oktatási intézményekben, akiknek figyelme ezekre a helyszínekre, helyzetekre is kiterjed. Optimális esetben a gyerekek és felnőttek biztonságáért felelős személyek együtt, közösen (teamben) dolgoznak.

2. TEREMTSÜK MEG AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS KÖZÖS KERETEIT

Érdemes néhány alapszabályt betartani annak érdekében, hogy az iskolaőr és az iskola vezetése közötti együttműködés hatékony legyen.

Közös alapelvek:

- Az iskolaőr munkába lépését megelőzően (ha ez nem megoldható, akkor minél hamarabb) tisztázzák az iskolaőrre vonatkozó szabályokat, elvárásokat.
- Kölcsönös tiszteletet mutatnak egymás személye és egymás munkája iránt.
- Megállapodnak a személyes adatok kezeléséről.
- Az iskolaőr munkába állását követően rendszeresen tartanak megbeszélést, amelyen az iskolát, tanárokat, gyerekeket, szülőket érintő témákat, eseteket beszélnek meg.
- Közösen határozzák meg, hogy milyen feladata és felelőssége van az iskolaőrnek.
- Közösen határozzák meg, hogy *vészhelyzet* esetén milyen feladata és felelőssége van az iskolaőrnek.
- Az iskolaőr teljes munkaidőben teljesít szolgálatot az intézményben, így közösen meghatározzák meg, hogy a tantestület tagja lesz-e.
- Az iskolaőr és a pedagógusok munkáját segítő egyéb iskolai dolgozók (iskolapszichológus, gyermekvédelmi felelős, szociális segítő), valamint az iskolaorvos, védőnő együttműködnek.
- Közösen kidolgozzák az iskolán belüli panaszkezelés módját.

Az iskola vezetésére vonatkozó alapelvek:

- Törekszik arra, hogy saját munkáját az iskolaórral együttműködésben végezze.
- Biztosítja az iskolaór munkavégzéséhez szükséges feltételeket és helyet.
- Segíti a tanárokkal és a diákokkal való együttműködését.
- A pedagógusokkal, a szülőkkel és a diákokkal is megismerteti az iskolaór szerepét, feladatait, hatáskörét.
- Segítőt rendel az iskolaór mellé, akihez az iskolaór bármilyen (jellemzően gyermekvédelmi, pszichológiai, pedagógiai, módszertani) kérdéssel fordulhat.

Az iskolaőrrre vonatkozó alapelvek:

- Feladata annak biztosítása, hogy az iskolában mindenki nyugodtan, emberi méltóságát és személyhez fűződő jogait tiszteletben tartva végezhesse a munkáját, tegye a dolgát.
- Megismeri az iskola alapszabályait és az iskolára jellemző sajátosságokat, szokásrendszert.
- Betartja a rá vonatkozó szabályokat.
- Megismeri a kollégáit, részt vesz a tantestületi értekezleten.
- Megismeri azokat a korábbi helyzeteket, amelyekben a tantestület kérte volna a segítségét.
- Megismeri a szülőket, amire jó alkalom az évnyitói szülői értekezlet, ahol az osztályfőnök bemutatja a szülőknek, és ismerteti munkakörét, hatáskörét.
- Megismeri a gyerekeket, és ha lehet, az év elején, osztályfőnöki óra keretében elmondja nekik, hogy mi lesz a feladata, hol és mikor lehet őt elérni, illetve válaszol a gyerekek kérdéseire.
- Az erőszak semmilyen formája nem megengedett. Sem a felnőttek, sem a gyerekek részéről. Az iskolaőr is ezzel a szemlélettel végzi a munkáját.
- Mivel a gyerekek elsősorban a felnőttek által mutatott példából tanulnak, az iskolaőr is támogatja az olyan iskolai légkört, ahol a kölcsönös megértés és egymás tisztelete a jellemző mind a felnőttek, mind a gyerekek körében.
- Gyorsan és hatékonyan reagál azokra a cselekedetekre, amelyek veszélyeztetik a pedagógusok és a gyerekek biztonságát. Bár a jogszabály erre lehetőséget biztosít, szakmai ajánlásunk arra kéri az iskolaőröket, hogy kényszerítő eszközöket ne használjon.
- Együttműködik a mellé kirendelt segítővel, és ha kérdése van, azt elsősorban vele tisztázza.
- A gyerekek veszélyeztetésére vonatkozó gyanúját jelzi az iskolai gyermekvédelmi felelős felé.
- A gyerekekkel való kommunikációban néhány alapvető szabály betartása ajánlott:
  - A gyerekekkel való kommunikációjában ügyel arra, hogy amit mond, az a gyerekek számára is érthető legyen.
  - Ügyel arra, hogy türelmes legyen, nyugodt beszédmódot használjon, és elegendő időt biztosítson a gyerekeknek arra, hogy elmondja, mi történt.
  - Tudnia kell, hogy a bizalmi kapcsolat kialakításához idő kell. Tudnia kell, hogy düh, harag vagy frusztráció esetén a legfontosabb a nyugalom megőrzése: kerülni kell a minősítést, a támadó hozzáállást.

3. ZÉRÓ TOLERANCIA AZ ISKOLÁBAN IS

Az erőszak és a jogokkal való visszaélés minden formája elfogadhatatlan. Az erőszak fogalma nem merül ki a fizikai fájdalom okozásában – bántani szavakkal, gesztusokkal is lehet, ami szintén megengedhetetlen. A felmerült helyzeteket, panaszokat, jelzéseket minden esetben komolyan kell venni, és meg kell vizsgálni. Az erőszak sosem jó válasz az erőszakra.

4. BÉKÉS KONFLIKTUSKEZELÉS

Az iskolában előforduló konfliktusok nagyobb része kortárs erőszak, sokkal kisebb része a diákok tanárokkal szemben elkövetett erőszakos cselekménye. Ha az utóbbi történik meg, az iskolaőr igazoltathatja „a biztonságot sértő vagy veszélyeztető személyt”, és testi kényszert, bilincset, vegyi eszközt, rendőrbotot alkalmazhat gyerekekkel szemben, ha annak magatartása vagy ellenszegülésének mértéke ezt indokolja. Ütnie, rúgnia nem szabad. Szakmai ajánlásunk azt kéri, hogy a kényszerítőeszközök alkalmazására vonatkozó, jogszabály által biztosított lehetőséggel a az iskolaőrök ne éljenek.

A gyereket megilleti az erőszakmentes gyerekkorhoz való jog. Problémáik a legtöbb esetben otthon keletkeznek, de az iskolában derülnek ki, ott jelennek meg. Amennyiben a családjuk nem tud követendő mintát mutatni nekik, úgy az iskolára hárul az a nehéz feladat, hogy kezdjen valamit az erőszakosan, agresszíven viselkedő gyerekekkel. Ehhez elsősorban támogatásra, jól használható konfliktuskezelési módszerekre, képzésekre, anyagi erőforrásokra lenne szükségük. Ha az iskolaőr megfelelő felkészítést kap, együttműködik az iskola vezetésével és a pedagógusokkal, az iskolai ökoszisztéma részévé tud válni, és valódi segítséget szeretne nyújtani gyerekeknek és tanároknak egyaránt, akkor erőszakmentes és békés konfliktuskezelési módszert fog alkalmazni, hogy a gyerekeknek is azt a példát mutassa, hogy az erőszakra nem lehet erőszakkal válaszolni.

A gyerekek szerint az iskolát elsősorban az elfogadó légkör és a támogató felnőttek tennék biztonságosabbá, és nem a biztonságtechnikai vagy a fizikai környezet – ezt érdemes lehet meghallania mindenkinek.

Az anyagot a Hintalovon Alapítvány munkatársai,
a Nemecek Program vezetői készítették.

Akár kortárs bántalmazásról, akár tanár–diák közötti bántalmazásról beszélünk, fontos, hogy az érintettek tudják, hogy kihez fordulhatnak segítségért. A szervezetnek olyan átlátható kereteket és egyértelmű szabályokat kell felállítania a bántalmazás megelőzésére, kezelésére és utánpótlására, melyekben minden szereplő tudja, hogy biztonságban van. A NEMECSEK Program olyan irányelv kidolgozásában segíti az intézményeket, amelynek köszönhetően mindenki biztonságban érezheti magát.

Tudj meg többet: www.hintalovon.hu/nemecek
Kapcsolatfelvétel: nemecek@hintalovon.hu